

VÝZNAMNÝ PŘÍSPĚVEK K PROBLEMATICE VZDĚLÁNÍ A KVALIFIKACE

J. Průcha : Perspektivy vzdělání. Praha, SPN 1983, 107 stran.

Práce J. Průchy *Perspektivy vzdělání* pojednává o současných problémech, vyplývajících z jistého zaostávání vývoje vzdělání za sociálním, hospodářským a vědeckým rozvojem ve společnosti. Kromě pracovníků pedagogické sféry je určena i všem odborníkům zabývajícím se otázkami reprodukce pracovních sil a sociálního rozvoje. Předností práce je, že se opírá o řadu zjištěných fakt, konkrétních údajů a výzkumných výsledků našich i zahraničních, kterými dokresluje obecný teoretický výklad. Částečně tak vyplňuje mezeru v pedagogické vědě, spočívající v nedostatečné míře vyhledávání, zpracování a hodnocení nových progresivních trendů zahraniční teorie a praxe vzdělávání. Záměr, kterým byl autor veden, je vybrat a objasnit z široké nabídky pedagogických inovací takové, které mají vztah k aktuálním problémům naší vzdělávací soustavy.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol, zaměřených na vývojové trendy v obsahu vzdělání, ve formách vzdělání a v pedagogické komunikaci.

V první kapitole je zdůrazněn význam pedagogické prognostiky pro ekonomické plánování, zvláště pak didaktické prognostiky, s cílem přizpůsobovat obsah a cíle vzdělání reálným současným i předvídaným budoucím potřebám společnosti. Autor poukazuje na důležitost a prioritní úlohu obsahu školního vzdělání, zároveň však upozorňuje na další vlivy, které jsou zdroji rozvoje vzdělávacích osob (mimoškolní vzdělávací zařízení, podniková vzdělávací soustava, masové komunikační prostředky a neformální informační zdroje). Zabývá se rozpory v současném obsahu školního vzdělání a možnostmi jejich řešení optimalizací učiva — tzv. permanentní aktualizací učiva a syntézou učiva pomocí zavádění tzv. syntetických (integrovaných) předmětů. V tomto způsobu je spatřována možnost, jak se v obsahu školního vzdělání vyrovnat s narůstajícím množstvím vědeckých poznatků. Zavádění syntetických předmětů je považováno za jeden z nejprogresivnějších vývojových trendů v obsahu školního vzdělání.

I ve formách vzdělání (je jim věnována druhá kapitola) dochází k velkému počtu různých, často radikálních inovací, o čemž svědčí mnohost projektů škol budoucnosti, vznik nového typu školy (nižší vysoké školy) a nových forem vzdělávání — kombinované a korespondenční studium, škola bez ročníků a tzv. individualizace vyučování. Hlavní ideou veškerého hledání je zvýšení motivovanosti a aktivity žáků, propojení sféry teorie a praxe stálým stykem výrobních podniků se školami.

I třetí kapitola se zabývá naléhavou otázkou účinnosti vzdělávacího procesu, avšak z čistě pedagogického pohledu jako pedagogické komunikace mezi učiteli a žáky.

Řada informací obsažených v 1. a 2. kapitole je založena na pozitivních zahraničních zkušenostech s inovacemi v obsahu a formách vzdělání. Práce je cenným přínosem pro všechny, kteří se i v rámci jednotlivých resortů zabývají otázkami vzdělání a kvalifikace mládeže včetně profesní přípravy.

Knihu vydalo SPN Praha v roce 1983 v rozsahu 107 stran.

Helena Hudečková, prom. soc.